

- Τὰ δύο Μυστήρια τοῦ Σεπτεμβρίου: Ἡ Θεοτόκος καὶ ὁ Σταυρὸς

Πῶς «μεγαλύνεται» ἡ «θεομεγάλυντος» Μήτηρ τοῦ Θεοῦ «Μεγαλυνόμεθα» ὑπ' Αὐτῆς, ὅταν «μεγαλύνωμεν» Αὐτήν

«Μυστικὸς εἶ Θεοτόκε Παράδεισος,
ἀγεωργήτως βλαστήσασα Χριστόν, ὕφ' Οὗ τὸ τοῦ Σταυροῦ,
ζωηφόρον ἐν γῆ, πεφυτούργηται δένδρον·
δι' Οὗ νῦν ὑψουμένου, προσκυνούντες Αὐτόν,
Σὲ μεγαλύνωμεν».

Ἦ Θεοτόκε, Ἐσὺ εἶσαι τὸ μυστικό-νοητὸ Περιβόλι, ὁ νέος Παράδεισος, τὸ Ὅποιο χωρὶς νὰ γεωργηθῆ –χωρὶς νὰ δεχθῆ σπορὰ ἀνδρός, ἐβλάστησε-ἐγέννησε ἐκ Πνεύματος Ἁγίου τὸν Σωτῆρα μας Χριστόν· ἀπὸ Αὐτὸν ἐφυτεύθη στὴν γῆ τὸ ζωηφόρο δένδρο τοῦ Σταυροῦ· διὰ μέσου τοῦ Σταυροῦ Αὐτοῦ, τοῦ Ὅποιου τὴν Ὑψωσιν ἐορτάζουμε σήμερα, προσκυνοῦμε τὸν Χριστό μας καὶ μεγαλύνουμε Ἐσὲ τὴν Μητέρα Του καὶ Μητέρα μας.

᾽Οσίου Νικοδήμου Ἁγιορείτου,
Ἐρμηνεία εἰς τὸν Εἰρμόν τῆς Ὁδῆς Θ'
τοῦ Κανόνος τῆς Ὑψώσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ,
Ποιήματος Ἁγίου Κοσμά τοῦ Μελωδοῦ

Ἐπειδὴ ἡ ἐννάτη ᾠδὴ εἶναι ποίημα τῆς Κυρίας ἡμῶν Θεοτόκου, διὰ τοῦτο καὶ ὁ Πρόεδρος Μαΐουμᾶ θεῖος Κοσμάς οἰκειότατα ἀποστρέφει τὸν Εἰρμὸν τοῦτον εἰς τὴν Αὐτὴν Θεοτόκον, καὶ ἐνταυτῷ προσαρμόζει αὐτὸν καὶ εἰς τὴν Ἑορτὴν τῆς Ὑψώσεως τοῦ Σταυροῦ, λέγων:

• **Ὡ** Θεοτόκε, Ἐσὺ εἶναι ὁ **μυστικός καὶ νοητός Παράδεισος**, διότι, καθὼς ὁ ἐν Ἑδέμ αἰσθητός Παράδεισος, **χωρὶς νὰ γεωργηθῇ** καὶ νὰ σπαρθῇ ἀπὸ ἄνθρωπον, ἐβλάστησε θεόθεν τὰ ἐν τῷ Παραδείσῳ ξύλα (δένδρα), οὕτω καὶ Σὺ, **χωρὶς νὰ γεωργηθῆς καὶ νὰ σπαρθῆς ἀπὸ ἄνθρωπον**, ἦτοι ἀπὸ σπορὰν ἀνθρώπου, ἐγέννησας ἐκ Πνεύματος Ἁγίου τὸν Δεσπότην Χριστόν, τὸν Θεὸν ὁμοῦ ὄντα καὶ ἄνθρωπον, **ἀπὸ τὸν Ὅποιον** καθὸ Θεὸν καὶ τὸ τῆς «ζωῆς ξύλον» ἐκεῖνο ἐφυτεύθη πάλαι ἐν τῷ μέσῳ τῆς Ἑδέμ, ἦτοι τῆς τρυφῆς τοῦ Παραδείσου, καὶ ὕστερον **ἐφυτεύθη τὸ ζωηφόρον δένδρον τοῦ Σταυροῦ ἐν τῷ μέσῳ τῆς γῆς**, καθὼς ψάλλει ὁ Προφητᾶναξ: «Εἰργάσατο σωτηρίαν ἐν μέσῳ τῆς γῆς» (Ψαλμ. ογ' 13).

• **Ἐ**φυτουργήθη («πεφυτούργηται») δὲ εἶπε, διὰ νὰ δείξῃ, ὅτι καθὼς ὁ Χριστὸς καθὸ Θεός, τὰ αἰσθητὰ φυτὰ διὰ τῆς Αὐτοῦ Προνοίας ποτίζει μὲ τὸ τῆς βροχῆς νερόν, καὶ οὕτω κάμνει αὐτὰ νὰ ῥιζώνονται ἐν τῇ γῇ καὶ νὰ βλαστάνουν καρποὺς αἰσθητούς· οὕτω καὶ τὸ ξύλον τοῦ Σταυροῦ ποτίσας ὁ Αὐτὸς Χριστὸς καθὸ ἄνθρωπος μὲ τὸ αἷμα καὶ ὕδωρ, ὅπου ἔτρεξαν ἀπὸ τὴν ἀκήρατον Αὐτοῦ πλευράν, ἔκαμε νὰ βλαστήσῃ τοῦτο καὶ νὰ τελεσφορήσῃ καρπὸν, ὄχι ζωῆς προσκαίρου, ἀλλὰ ζωῆς ἀθανάτου καὶ αἰωνίου.

• **Εἶ**τα ἐπιφέρει, ὅτι **διὰ μέσου τοῦ Σταυροῦ τούτου τοῦ ὑψουμένου** κατὰ τὴν σήμερον ἡμέραν, ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ **προσκυνοῦντες Αὐτὸν τὸν Χριστόν**, τὸν Μονογενῆ Σου Υἱόν, **Σὲ μεγαλύνομεν** τὴν τεκοῦσαν Αὐτὸν ἀσπόρως Θεοτόκον.

• **Μεγαλύνομεν** δὲ εἶπε, καὶ οὐχὶ ὑμνοῦμεν ἢ τιμῶμεν ἢ ἄλλο κἀνένα ῥῆμα, διὰ νὰ φανερώσῃ τὸ χαρακτηριστικὸν ἰδίωμα τῆς ἐννάτης ᾠδῆς τῆς Θεοτόκου, ἣτις ἀρχίζει ἀπὸ τὸ ῥῆμα **μεγαλύνω**· φησὶ γάρ: «Μεγαλύνει ἡ ψυχὴ μου τὸν Κύριον» (Λουκ. α' 46).

* * *

Ἀρμόζει δὲ τὸ νόημα τοῦ Τροπαρίου τούτου καὶ εἰς ἐσέ, Ὡ ἀναγνώστα, διότι **πάντα τὰ καλὰ ἐχαρίσθησαν εἰς ἐσέ διὰ μέσου τῆς Κυρίας Θεοτόκου**:

δι' Αὐτῆς ἐφάνη ὁ Θεὸς ἐν τῷ Κόσμῳ· **δι' Αὐτῆς** ὑψώθη τὸ ξύ-

λον τοῦ Σταυροῦ· **δι' Αὐτῆς** ἡ ἰδική σου σωτηρία γέγονεν.

- Ὅθεν εἰς ἀνταμοιβὴν τῶν τοσούτων εὐεργεσιῶν, ὅπου ἠξιώθης διὰ τῆς Θεοτόκου, **χρεωστεῖς καὶ σὺ νὰ μεγαλύνῃς τὸ θεομητορικὸν καὶ πανσέβαστον Αὐτῆς ὑποκείμενον, μὲ λογισμοὺς** θείους καὶ μεγαλοπρεπεῖς, μὲ **λόγια** μεγάλα καὶ ἐγκώμια θεομητρο-

πρεπῆ, καὶ μὲ **ἔργα** ἀρεστὰ εἰς τὴν θεομητορικὴν Της μεγαλειότητα· οὕτω γὰρ **μεγαλύνεται ἡ θεομεγάλυντος Μήτηρ τοῦ Θεοῦ.**

- Ἐὰν δὲ ἐκ τοῦ ἐναντίου ἔχῃς εἰς τὸν νοῦν σου **λογισμοὺς** μικροπρεπεῖς περὶ πλούτου, περὶ δόξης, περὶ ἡδονῶν καὶ περὶ ἄλλων γηϊνῶν πραγμάτων· ἤξευρε, ὅτι δὲν μεγαλύνεις τὴν Θεοτόκον, ἀλλ' ὅσον ἐκ μέρους σου, **σμικρύνεις** τὴν μεγαλειότητα τῆς Θεοτόκου, ὁμοίως καὶ ἐὰν ἔχῃς εἰς τὸ **στόμα** σου φλυαρίας καὶ ματαιολογίας, καὶ ἐὰν πράττῃς **ἔργα** ταπεινὰ καὶ ἀνάξια τῆς Θεοτόκου, καὶ τοῦ Χριστιανικοῦ ἐπαγγέλματός σου, ἤξευρε, ὅτι μὲ αὐτὰ ὅλα **σμικρύνεις τὴν Θεοτόκον.**

- Ἐπειδὴ γὰρ ἡ Θεοτόκος εἶναι καὶ λέγεται κατὰ χάριν Μήτηρ τῶν Χριστιανῶν, διὰ τοῦτο ἀκολούθως καὶ ὅσα ἄτοπα **νοήματα** ἢ **λόγια** ἢ **ἔργα** πράξουν οἱ Χριστιανοί, τὰ κατὰ χάριν τέκνα τῆς Θεοτόκου, εἰς Αὐτὴν τὴν Θεοτόκον τὴν κατὰ χάριν Μητέρα αὐτῶν **ἀναφέρονται.**

Ἄν λοιπὸν ἐσὺ **μεγαλύνῃς** τὴν Θεοτόκον, Χριστιανέ, ὡς εἶπομεν, βέβαια καὶ ἡ Θεοτόκος θέλει **μεγαλύνει** ἐσὲ καὶ εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν καὶ εἰς τὴν μέλλουσαν, καὶ ἀδιαλείπτως θέλει πρεσβεύει διὰ τὴν σωτηρίαν σου·

- **διότι,** ἂν ἡ Δεδώρα καὶ ἡ Ἰαήλ ἐφάνηκαν βοηθοὶ εἰς τὸν λαὸν τοῦ Ἰσραὴλ, πῶς δὲν θέλει φανῆ βοηθὸς ἰδική σου Αὐτὴ ἡ εὐσπλαγχνος Μήτηρ τοῦ Κυρίου;

Θέλεις νὰ τὸ δεδαιωθῆς; ἄκουσον τί λέγει ὁ χρυσοῦς Ῥήτωρ τῆς Ἐκκλησίας:

«**Καὶ** νῦν οὐ λείπει τῷ Θεῷ Δεδώρα· οὐ λείπει τῷ Θεῷ Ἰαήλ· ἔχομεν γὰρ καὶ ἡμεῖς τὴν ἁγίαν Παρθένον καὶ Θεοτόκον Μαρίαν πρεσβεύουσαν ὑπὲρ ἡμῶν· εἰ γὰρ ἡ τυχοῦσα γυνὴ ἐνίκησε, πόσῳ μᾶλλον ἡ τοῦ Χριστοῦ Μήτηρ καταισχυνεῖ τοὺς ἐχθροὺς τῆς ἀληθείας».

(Λόγος Περὶ τοῦ χρησίμως τὰς Προφητείας ἀσαφεῖς εἶναι)

